

COVID-19 ระลอกสองกับเศรษฐกิจรัสเซีย

นักเศรษฐศาสตร์มีความเห็นว่าเศรษฐกิจของรัสเซีย น่าจะมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19 ระลอกสองได้ดีกว่าครั้งแรก แต่ความไม่แน่นอนและความผันผวนยากเกินที่จะคาดเดา

ขณะนี้จำนวนผู้ติดเชื้อรายวันในรัสเซียได้กลับพุ่งสูงขึ้น และรัฐบาลเริ่มนำนโยบายป้องกันออกมาบังคับใช้ใหม่ โดยแนะนำให้ธุรกิจปิดกิจการและให้โรงเรียนขยาย วันหยุด ทำให้เศรษฐกิจเริ่มชะลอตัวและภาคธุรกิจวิตกกังวลว่าจะมีการใช้มาตรการล็อกดาวน์รอบที่สอง

อย่างไรก็ตาม ภาครัฐได้ออกมายืนยันว่าการบังคับให้ประชาชนกักตัวอยู่กับบ้านไม่ได้อยู่ในแผนรับมือแต่อย่างใด ขณะที่นักเศรษฐศาสตร์ก็ไม่ได้หวังว่าจะมีการนำเอามาตรการป้องกันอย่างเข้มข้นถึงขั้นสั่งปิดร้านค้า โรงงาน การก่อสร้าง หรือร้านอาหารมาใช้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ามันมีผลร้ายมากกว่าผลดี การบังคับการเคลื่อนไหวที่เข้มข้นขึ้นจะยิ่งทำให้เศรษฐกิจทรุดลง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดที่เลือกใช้จะเป็นตัวชี้วัดสำคัญต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในอีก 2-3 เดือนข้างหน้า

นักวิเคราะห์คาดว่ารัสเซียนำเอามาตรการ Swedish model มาปรับใช้ โดยกำหนดข้อบังคับทางสังคมในกรณีที่มีการรวมตัวกันของคนหมู่มากที่ต้องรักษา ระยะห่างและสวมหน้ากากอนามัย ถ้าไม่เชื่อฟังจึงจะใช้มาตรการที่เข้มข้นขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการล็อกดาวน์ไปได้

ที่ผ่านมารัสเซียสามารถรับมือกับวิกฤติ COVID-19 ได้ดีกว่าที่คาดการณ์ไว้ แม้ว่าจะระดับราคาน้ำมันในตลาดโลก จะหดตัวลงและช็อกตกลงกับโอเปคให้ลดกำลังการผลิต น้ำมันลงควบคู่ไปกับการใช้มาตรการป้องกันอย่าง

เข้มข้นสูงสุดก็ตาม ส่งผลให้เศรษฐกิจของรัสเซียหดตัวลงเพียงร้อยละ 8.5 ในช่วงไตรมาสที่สองของปีนี้

ก่อนที่จะวิตกกังวลกับการแพร่ระบาดรอบที่สอง นักเศรษฐศาสตร์พยากรณ์ว่าปีนี้เศรษฐกิจจะหดตัวลงร้อยละ 4 ซึ่งดีกว่าประเทศพัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่และประเทศเศรษฐกิจใหม่ อัตราเงินเฟ้อยังต่ำกว่าระดับที่ธนาคารกลางขีดเส้นไว้แม้ว่าได้มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงต่ำที่สุดเป็นประวัติการณ์ อีกทั้งการว่างงานก็เพิ่มขึ้นเล็กน้อยแค่ร้อยละ 2

ขณะเดียวกัน Fitch Ratings ให้ความเห็นว่ารัสเซียมีกันชนที่แข็งแกร่ง กล่าวคือรัสเซียมีกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติกว่า 1.75 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐซึ่งเพียงพอสำหรับการนำเข้าสินค้าได้ถึงสองปี อีกทั้งมีหนี้สาธารณะในระดับต่ำเพียงแค่ร้อยละ 20 ของ GDP

ภาคครัวเรือนก็มีการสะสมออมเงินไว้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในช่วงรอให้เศรษฐกิจฟื้นตัว โดยนับตั้งแต่มีการแพร่ระบาด COVID-19 พบว่าบัญชีเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 45 และบัญชีฝากประจำเพิ่มขึ้นร้อยละ 27 ซึ่งมีสภาพคล่องสูงกว่าการลงทุนหรือการฝากเงินระยะยาวและเงินส่วนนี้พร้อมที่จะถูกนำออกมาใช้จ่าย ดังนั้นการใช้จ่ายภายในประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบอกได้ว่าเศรษฐกิจในช่วง 2-3 เดือนข้างหน้าจะเป็นอย่างไร

ทั้งนี้การใช้มาตรการป้องกันที่แม้ว่าจะไม่รุนแรงก็ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอยู่ดีเนื่องจากผู้บริโภคจะมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปอย่างถาวรในอนาคตต่อให้ยกเลิกมาตรการป้องกันทั้งหมดและมีการฉีดวัคซีนแล้วก็ตาม หากหวังจะให้เกิดการบริโภคในอัตราเท่าเดิมเหมือนช่วงก่อนเกิดโรคระบาดคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากผู้บริโภคกังวลกับความไม่แน่นอนของรายได้ใน

อนาคตและการระบาดรอบใหม่ จึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวังและเพิ่มการออมมากขึ้น

ข้อมูลการชำระหนี้ของธนาคาร Sberbank แสดงให้เห็นว่าการใช้จ่ายในภาคธุรกิจบริการลดลงร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับเมื่อปีที่ผ่านมา รายได้ของร้านอาหารลดลงร้อยละ 18 แม้ว่าจะได้รับอนุญาตให้กลับมาเปิดกิจการได้แล้วทั่วประเทศขณะที่ยังมีการปิดพรมแดนที่น่าจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น

ฝ่ายรัฐบาลได้แสดงให้เห็นว่าไม่กล้านำเอาเงินกองทุนที่สะสมไว้ออกมาใช้กระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงการระบาดระลอกแรก ขณะที่ต้องตัดสินใจการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการหาแหล่งเงินทุนราคาถูกแก่ภาคธุรกิจ การให้เงินพิเศษสำหรับครอบครัวที่มีเด็กเล็ก การเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่ผู้ตกงาน การจ่ายเงินพิเศษแก่บุคลากรทางการแพทย์ และการผ่อนปรนการล้มละลายที่จะหมดอายุลงในเร็ว ๆ นี้

ธนาคารกลางกำลังประสบปัญหาที่ค่าเงินรูเบิลอ่อนตัวลงอย่างรุนแรง ซึ่งความผันผวนในตลาดจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและจะเป็นเหตุผลให้ผู้กำหนดนโยบายยุติการลดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งถูกปรับลดจากร้อยละ 6.25 เหลือ 4.25 ในปีนี้ จนคาดได้ว่าไม่น่าจะลดลงไปได้มากกว่านี้แล้ว

การที่รัสเซียมักพึ่งพารายได้จากน้ำมันเป็นหลักถือเป็นความเสี่ยง จากข้อตกลงที่มีกับโอเปกโดยการลดกำลังการผลิตลง 10 ล้านบาร์เรลต่อวัน หรือเท่ากับร้อยละ 10 ของผลผลิตรวมทั่วโลก ที่ช่วยรักษาเสถียรภาพตลาดในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งยากมากที่จะลดกำลังการผลิตลงไปต่ำกว่านั้นได้อีก จึงเหลือทางเลือกเพียงแค่ปรับลดราคาน้ำมันลงไปอีกหากประเทศต่าง ๆ กลับมาใช้มาตรการล็อกดาวน์

นอกจากความไม่แน่นอนในอนาคตอันใกล้แล้ว นักเศรษฐศาสตร์ยังมองไปถึงผลกระทบจาก COVID-19 ในระยะยาว ส่วนหนึ่งคือทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะการสั่งปิดโรงเรียนเป็นเวลานานสำหรับวัยเด็กจะทำให้เด็ก

ขาดทักษะในการแก้ปัญหา แม้ว่าโรงเรียนจะกลับมาเปิดอีกครั้งในเดือนกันยายนแต่เมื่อมีการแพร่ระบาดระลอกใหม่ จึงจำเป็นต้องขยายวันหยุดช่วงกลางเทอมออกไปอีกสองสัปดาห์

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 อีกประการ คือการทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในรัสเซียแย่งกว่าเดิม ซึ่งรัสเซียถือเป็นประเทศที่หนึ่งที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในลำดับต้น ๆ ของโลก ช่วงนี้มีชาวรัสเซียเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านคนถูกผลักไปอยู่ต่ำกว่าเส้นวัดระดับความยากจน

อย่างไรก็ตามการนำเอามาตรการล็อกดาวน์กลับมาใช้ - การปิดพรมแดนหรือจำกัดการเดินทาง - ค่าเงินรูเบิลที่อ่อนตัว - ระดับราคาน้ำมันที่ผันผวน - แผนกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล - การปรับลดดอกเบี้ย - ผู้บริโภคเลือกจะใช้จ่ายหรือเก็บออม ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความไม่แน่นอนทั้งสิ้น และที่สำคัญที่สุดคือเราไม่สามารถทราบได้ว่าปัจจุบันนี้เราอยู่ในช่วงระยะใดของการแพร่ระบาดอันยาวนาน

ที่มา: *How Will a Second Wave Affect Russia's Economy?*, The Moscow Times

ไม่ว่า COVID-19 จะกลับมาแพร่ระบาดรุนแรงเพียงใด ภาครัฐไม่ประสงค์จะนำเอามาตรการป้องกันที่เข้มข้นถึงขั้นล็อกดาวน์มาใช้อีก เพราะจะเป็นการซ้ำเติมต่อเศรษฐกิจที่บอบช้ำมาจากการแพร่ระบาดรอบแรกซึ่งยังไม่มีความแน่นอนว่าจะพลิกกลับมาเป็นปกติได้เมื่อใด จึงเลือกใช้เพียงมาตรการป้องกันพื้นฐานเช่น การบังคับสวมหน้ากากอนามัยและล้างมือในที่ชุมชน เป็นต้น

ในขณะนี้ จึงพอจะประเมินได้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของรัสเซียจะยังคงทรงตัวต่อไปเหมือนในปัจจุบันต่อเนื่องไปจนถึงสิ้นปี แต่ปัจจัยเสี่ยงที่หนักงวดต่อการส่งออกของไทยในช่วงนี้คือค่าเงินรูเบิลที่อ่อนตัวลงกว่าร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับช่วงต้นปี ส่งผลให้มีการปรับราคาจำหน่ายสินค้าสูงขึ้นตามไปด้วย ขณะที่ผู้บริโภคต้องระมัดระวังการใช้จ่ายใช้สอย